

Warszawa, 13 kwietnia 2023 r.

WOJEWODA MAZOWIECKI

WK-I.431.1.63.2022

Pan
Krzysztof Kryszczuk
Wójt Gminy Wiśniew

Urząd Gminy w Wiśniewie
ul. Siedlecka 13
08-112 Wiśniew

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy Paulina Domagała – inspektor wojewódzki oraz Iwona Parys – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 22 czerwca do 5 lipca 2022 r., kontrolę problemową w Urzędzie Gminy w Wiśniewie, z siedzibą w Wiśniewie przy ul. Siedleckiej 13.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 6 czerwca 2022 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 15 marca 2023 r., do którego wniesiono zastrzeżenia pismem z 21 marca 2023 r.³, przekazuję Panu Wójtowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 47 małżeństw i 53 zgonów, 21 przeniesień do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 2 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego i 2 czynności uzupełnienia aktu stanu

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

³ Zastrzeżenia zostały oddalone.

cywilnego. Ponadto wydano 591 odpisów aktów stanu cywilnego oraz 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁴.

W kontrolowanym okresie nie dokonano rejestracji urodzenia, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, ani nie dokonano czynności odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Nie wydano decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego ani decyzji w sprawie umorzenia postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego, jak również zaświadczeń stwierdzających możliwość zawarcia związku małżeńskiego zgodnie z polskim prawem, zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 5 aktów małżeństwa, w tym: 2 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i 3 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego⁵, 5 aktów zgonu, 3 przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 2 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 2 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego oraz 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonał w poddanych kontroli przypadkach Wójt Gminy Wiśniew oraz Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁶, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielenie dla każdego rodzaju zdarzenia i odrębnie dla każdego roku kalendarzowego, zgodnie z wymogiem art. 19 ust. 1 p.a.s.c. Objęte kontrolą akty małżeństwa oraz zgonu zawierają wymagane dane, określone, odpowiednio, w art. 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 p.a.s.c. Sporządzone zostały na podstawie wymaganych dokumentów, wymienionych w art. 87 ust 1 i 3 oraz art. 92 ust. 2 p.a.s.c., z zachowaniem terminów określonych w art. 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 p.a.s.c.

⁴ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

⁵ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.).

⁶ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1681, ze zm.), dalej: p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów małżeństwa i zgonu, prowadzone w formie papierowej, zawierają dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych aktów małżeństwa znajdują się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenie wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokół przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, zaś w aktach zbiorowych do aktów zgonu – karta zgonu oraz protokół zgłoszenia zgonu.

Poddanych kontroli transkrypcji dokonano w formie czynności materialno-technicznej, zgodnie z art. 105 ust. 1.

W każdym przypadku spełniono obowiązek poinformowania osoby, której akt dotyczy o zamiarze sprostowania i uzupełnienia aktu stanu cywilnego z urzędu, zgodnie z wymogami określonymi w art. 35 ust. 4 oraz art. 37 ust. 4 p.a.s.c.

Prawidłowo realizowano obowiązki dokonywania adnotacji, dołączania wzmianek dodatkowych i przypisków o nowo sporządzonych aktach przy wcześniejszych aktach stanu cywilnego dot. tej samej osoby, określone w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, art. 25 ust. 2 i art. 105 ust. 1 p.a.s.c. oraz § 12 – 14 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁷.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska zawierały wszystkie wymagane elementy, określone w art. 107 k.p.a.⁸. Wydane zostały na podstawie wniosków spełniających wymogi art. 11 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a.

Wydane z urzędu odpisy skrócone aktów małżeństw oraz aktów zgonów zostały wydane niezwłocznie, w każdym przypadku w dniu ich sporządzenia.

Nie stwierdzono przechowywania w archiwum urzędu stanu cywilnego ksiąg stanu cywilnego i akt zbiorowych z naruszeniem zasad ich przekazywania do właściwego archiwum państwowego, określonych w art. 128 ust. 1 oraz art. 129 ust. 3 p.a.s.c.

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

⁸ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.) – dalej k.p.a.

Stwierdzono, że wysokość pobranej opłaty skarbowej za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach uzupełnienia i transkrypcji oraz za wydanie decyzji o zmianie nazwiska – była zgodna z określoną w części I ust. 1 i 7 oraz w części II ust. 1 pkt 6 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej⁹.

Stwierdzono także, że osoba zatrudniona na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego spełniała na dzień objęcia tego stanowiska wymogi w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w art. 8 ust. 1 p.a.s.c.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

- a) w okresie kontrolowanym nie został zatrudniony zastępca Kierownika USC, pomimo że okręg liczył poniżej 50 000 mieszkańców¹⁰. Powyższym naruszono art. 6 ust. 4 p.a.s.c., zgodnie z którym *„w okręgach liczących poniżej 50 000 mieszkańców wójt (...) zatrudnia zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego”*. Z treści powyższego przepisu wynika konieczność zatrudnienia zastępcy Kierownika USC oraz opcjonalna możliwość stworzenia stanowiska Kierownika USC;
- b) nie zapewniono wystarczających warunków do zabezpieczenia dokumentacji przechowywanej w archiwum urzędu stanu cywilnego poprzez przechowywanie akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego w szafie niemetalowej¹¹. Zgodnie bowiem z § 8 ust. 1 pkt 1 Instrukcji archiwalnej, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych¹², określającej warunki przechowywania dokumentacji w postaci nielektronicznej, zapewniające zabezpieczenie dokumentacji przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą: *„Pomieszczenia magazynowe wyposaża się w: (...) regały metalowe (...)”*;

⁹ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2142, ze zm.).

¹⁰ Zgodnie z pisemnymi wyjaśnieniami Kierownika USC z dnia 28.06.2022 r.: *„W okresie poddanym kontroli, tj. od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 6 czerwca 2022 r. nie było zatrudnionego zastępcy Kierownika USC”*.

¹¹ Wykonanej z płyty meblowej.

¹² Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. z 2011 Nr 14, poz. 67, ze sprost.), dalej rozporządzenie w sprawie instrukcji kancelaryjnej.

- c) w danych przy 1 akcie urodzenia¹³ nie wskazano obywatelstwa osoby, której akt dotyczy oraz numeru PESEL jednego z jej rodziców, któremu został on nadany¹⁴, pomimo wymogu w tym zakresie określonego w art. 20 ust. 2 i 3 p.a.s.c., zgodnie z którym *„W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie (...)”*, a przy akcie urodzenia – także *„numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.”*;
- d) udostępniane przez organ w okresie kontrolowanym formularze wniosku o dokonanie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego wskazywały, że oryginał aktu dołączany do wniosku nie podlega zwrotowi¹⁵, pomimo że zgodnie z art. 26 ust. 2 p.a.s.c. – na wniosek osoby, która przedkłada zagraniczny dokument stanu cywilnego, można wydać ten dokument, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego, jeżeli wnioskodawca nie ma możliwości ponownego uzyskania tego dokumentu. Powyższa informacja mogła wprowadzać osobę uprawnioną w błąd co do braku możliwości wydania jej zagranicznego dokumentu stanu cywilnego z akt zbiorowych;
- e) w podstawie prawnej 2 decyzji o zmianie imienia i nazwiska wskazano art. 4 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, bez jego uszczegółowienia co do ustępu, pomimo że przepisy art. 4 ust. 2 nie miały zastosowania w przedmiotowych sprawach.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych uchybień**.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Wójta do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonych uchybień, a w szczególności do:

- a) realizacji wymogu zatrudnienia Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, zgodnie z art. 6 ust. 4 p.a.s.c.;
- b) zapewnienia warunków przechowywania akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego

¹³ Dotyczy aktu przeniesionego do rejestru stanu cywilnego w trybie transkrypcji.

¹⁴ Dane uzupełniono w trakcie kontroli.

¹⁵ Dotyczy zamieszczonego w formularzu wniosku sformułowania: *„Do wniosku dołączam(my): (...) oryginał aktu, który nie podlega zwrotowi (...)”*. W trakcie kontroli wzory formularzy zostały zmodyfikowane poprzez usunięcie informacji w przedmiotowym zakresie.

- zgodnych z wymogami określonymi w § 8 ust. 1 pkt 1 Instrukcji archiwalnej, stanowiącej załącznik nr 6 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej – w przypadku podjęcia decyzji o modernizacji archiwum urzędu stanu cywilnego;
- c) wskazywania w danych przy aktach urodzenia – obywatelstwa osoby, której akt dotyczy oraz numeru PESEL każdego z jej rodziców, jeżeli został nadany, zgodnie z wymogiem w tym zakresie określonym w art. 20 ust. 2 i 3 p.a.s.c.;
 - d) modyfikacji formularza wniosku o dokonanie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego tak, aby był zgodny z postanowieniami art. 26 ust. 2 p.a.s.c.;
 - e) uszczegóławiania podstawy prawnej decyzji o zmianie imienia i nazwiska tak, aby nie wskazywała przepisów, które nie mają zastosowania w danej sprawie.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Wójta na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Proszę o udzielenie powyższej informacji za pośrednictwem platformy ePUAP.

Z wyrazami szacunku
z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli
Wydział Kontroli
Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego
w Warszawie